

Főmunkatárs és Munkatársak: Dr. Vékás Lajos

DÉLI HIRLAP

A főszerkesztői irodájának helye: Timişoara I., Dal-Regina Uraja 3.

A romániai magyarság demokratikus lapja

A moszkvai értekezlet a quebeci megbeszélések folytatása — hangsúlyozza a Times

A megszállt Németország katonai közigazgatása és a német háborús bűnösök elleni eljárás a tanácskozások előterében

Sztalin marsall nagy elismeréssel nyilatkozott Anglia és az Egyesült Államok közös háborús erőfeszítéseiről

Előnyomulás Kelet-Poroszország kapui felé — A vörös haderők Memel és Tilsit előtt

London. (Rador). A Reuter jelenté: A Times című angol lap azt írja, hogy a moszkvai értekezlet folytatása a quebeci értekezletnek...

re és a német háborús bűnösök ellen fogantatandó gyakorlati eljárásra vonatkozóan, — írja a londoni lap.

és Eden brit külügyminiszter tiszteletére. Az estebédre meghívták között volt Harriman, az Egyesült Államok moszkvai nagykövete és Clark moszkvai angol nagykövete is.

a esodlat hangján méltatta a vörös hadsereg bámulatos teljesítményeit. Harriman amerikai nagykövet kijelentette, hogy Anglia és a Szovjet-unió háborús erőfeszítései megadták a szükséges időt az Egyesült Államoknak...

Moszkva véleménye a nemzetközi Biztonsági Tanács megszervezéséről és feladatairól

Moszkva. A moszkvai rádió október 10-én a következőket jelentette: A moszkvai lapok vezető helyen foglalkoznak Churchill angol miniszterelnök és Eden külügyminiszter Moszkvába való megérkezésével...

írja, hogy a három állam olyan megállapodást akar létrehozni, amely nemcsak elméletben, hanem gyakorlati tettekkel megvalósítja a nemzetek biztonságát.

mellett minden béke-fenntartási kísérlet, nem más mint illúzió. A Washingtonban kidolgozott javaslat arra mutat, hogy tanultak a múlt tapasztalataiból.

dani, hogy a négy nagyhatalom vezetőszerepének vállalása egyúttal a béke fenntartásában kötelezőségeket is jár. Minden kérdés elődöntéséhez a hatalmak teljes egyetértése szükséges.

200 mérföld széles fronton közeledik a vörös hadsereg Kelet-Poroszországhoz

Moszkva. (Rador). A Tass jelenti: A vörös hadsereg 200 mérföld széles fronton közeledik Kelet-Poroszországhoz. Memel városát komoly veszély fenyegeti, a vörös hadsereg egy másik hatalmas hadoszlopa pedig Tilsithez közeledik.

elérték a sziget nyugati partját. Az ellenség nagy veszteséget szenvedett: 700 katonát és tiztöt öltünk meg, egy másik körzethen pedig a tengerbe szorítottunk egy századnyi katonát.

A Szovjet csapatok a rigai körzethen tovább folytatják támadásukat. Schaulentál nyugatra és délnyugatra 300 helységet szabadítottunk fel.

A Szovjet-unió közvéleménye, mint a népek igaz barátja és törhetetlen gátja mindenféle további agressziónak, bizalommal várja a további lépéseket, — mondotta a moszkvai rádió.

Ádáz harcok Debrecennél

Moszkva. (Rador). A Tass jelenti: A szovjet hivatalos jelentés közli, hogy a vörös hadsereg és a román csapatok egészen Debrecen városáig szelíség nyomultak előre s ott jelenleg felelte ádáz

harcok folynak. A német-magyar helyőrség számos ellentámadást hajtott végre. Debrecsne városából jövet egy erősebb egység kíséreltet arra, hogy segítséget nyújtson Debrecennek, ezeket az

erőket azonban megtörték és felszámolták s a szovjet és román csapatok elfoglalták Derecskét is. E harcokban több mint ezer magyar és német tiszttel és katonát öltek meg és 800 foglyot ej-

tettek. Jugoszláviában a szovjet csapatok és Tito marsall csapatai a Moravánál megtörték a német ellenállást és átkelvéen a folyón elfoglalták a Negotintól nyugat-

ra fekvő Veliki Plana városát, a Belgrad-Nis vasútvonal mentén. Az itt lefolyt, 65b napon át folyt harcokban szintén több száz német katonát és tisztet öltek meg, a foglyok száma pedig meghaladja a 3200-at. — közli a moszkvai jelentés.

Moszkva. (Rador). A Tass jelenté: Tito marsall főhadiszállásának hivatalos közleménye arról számol be, hogy a szabad jugoszláv hadsereg 25 kilométer hosszúságban elérték Magyarországot szlovéniai határárt.

Tito haderei megjavították állásukat Belgradnál

Moszkva. (Tass). Tito marsall főhadiszállása jelenti, hogy a szabad jugoszláv hadsereg a főváros közvetlen közelében tevékenykednek és Belgrad mellett újabb előnyös állásokat foglaltak el.

Az itáliai hadihelyzet

Róma. (Rador). A Reuter jelenti: A közvetlenül időjárás és a meglehetősen ádáz német ellenállás ellenére az 5. amerikai hadsereg lassan, de biztosan nyomul előre azon a néhány kilométeres úton, amelyet Bologniáig még meg kell tennie. A város külső negyedei az amerikai tüzéség állandó tüze alatt állanak. A 8. brit hadsereg — szintén nehéz körülmények között — Imola városához közeledik. — jelenti a Reuter.

Megszűnt a német-svéd telefon-zárlat

Stockholm (Rador). Október 10-én reggel érkezett stockholmi távirat szerint 60-órás szünet után Svédország és Németország között helyreállt a távbeszélő-összeköttetés, de nem közvetlenül, hanem Koppenhágán keresztül. A német hatóságok nem hajlandók megmagyarázni a távbeszélő-összeköttetés megszakításának okát. A svéd külügyminisztérium még most sem tudott érintkezésbe jutni a berlini svéd követ-séggel, a rejtély ilyenformán még nem tisztázódott. — jelenti a Reuter.

Fokozódó brit haditengerészeti tevékenység a norvég vizeken

London. (Reuter). Az angol kormány figyelmeztette az érdekelte országokat, hogy kockázatos a hajózás a norvég parti vizeken, mert a brit haditengerészet erői minden hajót megtámad-

nak a vizeken. A németországi nyersanyaghiány miatt ugyanis a német hatóságok minden eszközt megragadnak arra, hogy Norvégiából szállítmányokat juttassanak Németországba, ezt viszont a brit haditengerészet és légitörő megakadályozza.

A brit csapatok Korinthusban

Kairó. (Reuter). A földközti tengeri szövetséges főhadiszállás a görögországi harcokkal kapcsolatban jelenti, hogy a brit csapatok Korinthus városát kedden elfoglalták. Miután a város körüli harcokban a német ellenállást szétzúzták, a város ellenállás nélkül került a brit csapatok kezére. Adáz harcokat jelentenek Albániából is, ahol a partraszállt szövetséges csapatok teljesen körülférték Santi Quaranta helységeit. Albánia más részeiben is folyik a harc. Az albán hazafiak értékes támogatást nyújtanak a szövetséges hadseregnek. — állapítja

Teljes pusztulás vár Aachenre

London. (Reuter). Az 1. amerikai hadsereg parancsnoka ultimátumot intézett Aachen városának német helyőrségéhez. Az ultimátum határideje szerdán délután 12 órakor lejárt. Fél órával ez-

A Reuter egy másik jelentése arról ad hírt, hogy brit torpedóvető repülő a norvég partok közelében megtámadtak egy német hajókaravánt. Két szállítóhajót elüllyesztettek, egyet felnyújtottak, a karaván több más egységét pedig súlyosan megrongálták.

meg a szövetségesek földközti tengeri főhadiszállása.

Kairó. (Reuter). A Peloponnész-szónak immár csaknem valamennyi hadászati pontja a szövetségesek kezén van, — táviratozza a Reuter tudósítója.

Wilson tábornok, a földközti tengeri szövetséges hadsereg főparancsnoka rádiószózatot intézett a görögökhöz és felszólított minden görög hazafit, hogy nyomban lépjen működésbe és a szövetséges hadsereket támogatván járuljon hozzá ahhoz, hogy a német csapatokat mielőbb kiűzzék Görögországból. — jelenti a Reuter kairói tudósítója.

után a német távirati iroda jelentette, hogy az aacheni német helyőrség visszavonult az ultimátumot. A brit lapok harctéri tudósítói azt táviratozzák, hogy már szerdán reggel fehér zászló lengett

sok aacheni magánházon, a német parancsnokság hadiszállásán azonban nem. Aachennek 160 ezer lakosa van. A város gazdag textiliparral rendelkezik, 40 textilgyára van, de mindenekelőtt szénbányáira a fő gazdasága. Tekintettel arra, hogy a német védelem nem akarja megszüntetni az utolsó emberig menő harcot, másrészt pedig a szövetséges tüzéség és légitörő őrjátszák szüneteltetett a végső támadásra, a város előreláthatóan teljesen elpusztul. — jelenti a Reuter.

Mikolajczykot Moszkvába hívták

London. (Reuter). Mikolajczykot, a londoni lengyel kormány miniszterelnökét Moszkvába hívták, Mikolajczyka már el is utazott Angliából. Hír szerint részt fog venni Sztalin marsall és Churchill miniszterelnök bizonyos tanácskozásain. Eden külügyminiszter moszkvai jelemélete arra vall, hogy nemzetközi politikai kérdések is szőnyegre kerülnek a moszkvai megbeszéléseken. E kérdések egyik legfontosabbika, mint ismeretes, éppen a lengyel kérdés.

A finn felszabadítási harc újabb sikere

Helsinki. (Rador). A Reuter jelenti: A finn csapatok felszabadították az ország északi részében fekvő Kimo városát.

Legújabb

A nagyvezérkar különjelentése: Kolozsvár felszabadult

Bucuresti (Rador). A román nagyvezérkar október 11-én, szerdán délután 2 órakor a következő különjelentést adta ki: Kolozsvár, Erdély fővárosa ma reggel felszabadult. Dicsőséges csapataink Bánffyhyvad és Dés felé nyomulnak előre.

Debrecen külvárosaiban folyik a harc

Moszkva. (Tass). A vörös hadsereg debreceni jelenléte következtében megszakadt a vasúti összeköttetés Budapest és Észak-Erdély között. Ez az összeköttetés életbevágó fontosságú volt az erdélyi magyar és német erők utánjelentés.

Sürgős védelmi munkálatok az osztrák-magyar határon

Moszkva. (Tass). Jól tájékozott moszkvai körök, hiteles érdeklő forrásból arról értesültek, hogy a magyarországi katonai események következtében Bécs és Dél-Ausztria egész munkabíró akossága parancsot kapott, hogy azonnal induljon a magyar határra, ahol árkokat ásnak és rögtönzött erődítéseket létesítenek Ausztria határájának védelmére. Mozgósították az osztrák miliciát is. A milícia utban van a határra. — közli a moszkvai jelentés.

Harc a kultúráért

A nemzeti szocializmus csufos katonai kudarcával a fasiszmus egyre hátrább szorul és a felszabaduló Európa nemzeti egymás után adnak hírt róla, hogy mik is történtek a hitlerista megszállás sötét esztendőiben. A nemzeti szocializmus és a hozzá alkalmazkodó különböző fasiszta megszervezetek legnagyobb ellenségeik közé a kultúrát is besorolták. A kultúra és a kultúra munkásai, az írók, a művészek és a tudósok a legszebb emberi értékek ápolásával valóban az egyik főveszedelmet jelentették az elvakításra és butításra építő nemzeti szocialista propaganda számára. A kultúra a szabadság eszméinek ápolását jelenti, az erkölcsi védelmet, sikraszállást a nép jogai mellett. A hitlerizmus, kezdetétől fogva, fegyverrel és gyújtogatással harcolt ezek ellen, gyilkosságok sorozatával, börtönnel és elnyomatással. Ahol könnyebb módon érhetett cél a fasiszmus megvesztegetéssel, üzleti számítások, személyi hűságot kielégítéssel, vagy egyes k együgyűségének a kihasználásával szives örömet vette igénybe az áruló „szellemi emberek” szolgálatait. Hogy mennyiben voltak ezek a szolgálatok „szellemiek”, arról mindenki véleményét alkothat magának, aki ma már tudja, hogy a nemzeti szocializmus, az olasz fasiszmus, a nyilasok, a horthysták, a vasgárdisták és antonisták, Laval németbarát franciái, a belgrádi Nedics generális bandája és a többiek, népek

hőhérsainak és árulóinak csaptak fel, megtagadták a legelemibb emberi és népi eszményeket és a hitlerizmus körül egy nemzetközi, népellenes gonosztevő szervezetbe tömörültek. Akik a kultúrát ezeknek az érdekében „szolgálták”, azok nem érdemelnek jobbat uraiknál. Az európai nagytakarítás már meg is indult és a különböző országokban egyre másra leplezi le a felszabadult sajtó a fasiszmusnak a kulturmunkások soraiban megbújt ügynökeit és árulóit.

Az erdélyi és a magyar származásúak még nem érkezett el az ideje, de a felelősségre vonandók elsői között ott lesz például Nyírő József, aki Szabó Lőrincet együtt — vajjon kinek a megbízásából? — a magyar írókat képviselte a weimari nemzetközi fasiszta irókongresszuson. Nyírő József, a hitlerista sajtónak nagy nyilatkozatokat adott, amelyekben a hitleristákat arról igyekezett biztosítani, hogy Magyarországon jó kezekben van a németbarátság és olyan színdben igyekezett feltüntetni a magyar irodalmat, mintha annak lényeges köze volna a hitlerista bértolnoksághoz.

Az újfajta labanc „szellemi emberekkel” szemben azonban a magyar írók nagy többsége határozott németellenes álláspontot foglalt el, olyannyira, hogy például március 19-e után a német megszállók megszüntették ugyszólván az egész magyar sajtó és irodalmi életet.

Az üldözöttek között szerepeltek első-sorban a szocialisták és az új népi irányzathoz tartozó írók, akik a Kis Újság, a Népszava és a Magyar Nemzet című napilapok és az Illyés Gyula szerkesztette Magyar Csillag című folyóirat körül csoportosultak. Folyóirata utolsó, március tizenötödiki számában utol rá Illyés, hogy a magyar népek véget kell vetnie a végzetes németszövetségnek. A világnak a magyarról alkotott, Illyés szerint is jogos rossz véleményéről szólva, azt mondja: „Hírünk végzetes, de még végzetesebb, ha ezzel nem vetünk kellő időben és módon számot... Rossz hírünk katasztrófális lehet, ha rögtön nem tesszünk ellene valamit. Rögtön kell tennyeinken változtatni.” Ugyanakkor Illyés Gyula éles határvonalat is von az ország népellenes kormányzata és a nép ügyét szívélyesen viselő írók között. „A magyar író első feladata még mindig a nép ügyét képviselni s emiatt valami visszavonja attól, hogy fenntartsa nélkül a nép feletti erők munkájában is részt vegyen... A magyar irodalom nem egyesült az állammal, még csak nem is szövetségelt vele, a szó jó értelmében állam maradt az államban, tartotta függetlenségét. Ezt az utat kell folytatnia.”

Március 19 óta a német és magyar hitleristák ezrével tartóztatták le a magyar kulturélet képviselőit, az írók százával kerültek őrizet alá. Mi történt velük, hányan haltak meg, hogyan harcoltak

tovább a nép ügyéért az írók a német megszállás alatt is, arról majd csak akkor hallunk hírt, ha a magyar nép túl lesz ezen a számára legvégtetesebb háborúban, amelyben áruló urai jóvoltából újra idegen, imperialista érdekekért, hitleristák kellett elvéreznie és ifjuságot feláldoznia. Am egy feül bizonyosak lehetünk, a nagytakarítás a magyar kulturmunkások között azonnal megindul, mielőlt felszabadította a vörös hadsereg a magyar népet a hitlerista elnyomás alól.

Erdélyben a nagytakarítás meghamarabb megkezdődik és el fog dölni, hogy a bécsi döntés után Észak-Erdélyben maradt erdélyi írók közül, kik ádták el magukat a hitlerizmusnak és kik maradtak hívek a nagymultu erdélyi magyar demokratikus hagyományokhoz, kikre számíthatunk a közeli jövőben Erdély szabad szellemi életében.

A magyar írók a felszabadulás és a jövő legsürgősebb és legfontosabb feladatnak és hivatásnak a megalkuvás nélküli harcot igéri az elnyomatás maradványai és a fasiszmus szellemi és politikai börtönei ellen. S ebben a harcban az író, az irodalom, a kultúra ügye egygyé válik a nép ügyével. A néptől elválasztott s a nép szabadságküzdelmeitől elmaradt író végre visszatalal az őt megillető helyre: a szervezett munkássághoz és a parasztsághoz, amely mellett minden tisztességes szándéku szellemi dolgozónak ott a helye.

(m. j.)

ROYAL-mozi, Arad Távb. 19-3
Mrs. DORA NELSON
 Asia Noris elbájoló alakításával.
 Híradó: A vörös hadsereg.

FORUM-mozi, Arad Távb. 20-11
 Előadás: d. o. 11 kor matiné, 3, 4, 30 és 6 órakor
A sztalingrádi hőstett

ARO-mozi, Arad Távb. 24-45
 Az évad kimagasló eseménye:
 Leslie Howard és Ingrid Bergmann az
INTERMEZZO
 című filmben

CAPITOL-mozi, Arad Távb. 23-22
 Előadás: 2. 3.30 és 5 órakor. Ma
Könnyért szerelem
 Az utóbbi évek legremekesebb filmje

A román sajtó hangja

Libertatea

A Munkás Egységfronton belüli szoros együttműködés megteremtésével kapcsolatban Lothar Radaceanu, az ismert nevű szociáldemokrata élharcos, a párt Libertatea című hivatalos lapjában a következőket állapítja meg:

„Ha az október másodikikta, — amely által a Szociáldemokrata Párt és a Kommunista Párt megerősítette és megszervezte a Munkásság Egységfrontját — csak politikai jelentősége szerint ítélnék meg, ez azt jelentené, hogy nem tudjuk felfogni, miszerint az Egységes Arcvonal többet jelent a közös harc összehangolásánál. Ez a lépés ugyanis magában az öntudatos munkásszféra jelületében végbement mély változást is jelent, vagy kell jelentenie.”

Curierul

„Szükséges orvoslás” cím alatt a lap vezető helyen ezeket írja: „A fasiszta-híterista diktatúra eimult négy éve alatt a haditörvényeszek lázas tevékenységével korlátozó törvényeit alkalmazva, súlyos ítéletek ezreit és tizezreit kenységet fejtették ki. Az Antonescu-hírdették ki. Ezen ítéletek közül egyeseket megsemmisített az augusztus 23-iki politikai közkegyelem, számos ítéletnek azonban nem volt politikai jellege, így érvényben maradt az az elítéltek most is ha vannak börtönöze.”

Ezekért, a kimult diktatúra áldozatait ért valamit kell tenni. Megengedhetetlen, hogy a hatályon kívül helyezett vagy a ma irányítotató demokratikus elvekkel összeférhetetlen törvények az új rendszerben is érvényben maradjanak az ezen törvények alapján kimondott ítéletek képeben. Szükség van tehát orvoslásra. Ha más nincs, legalább a perurafelvételi jogot adják meg azoknak, akik úgy vélik, hogy igazságtalanul ítélték el őket. Ugy hisszük, hogy a demokrácia tartozik ezzel az orvoslással a visszaélések és korlátozások kimult rendszerre okozta áldozatoknak.”

Fapta

„Az áruzsora túrheterlen méreteket öltött. Bűnös karmai, amelyeket a fogyasztás minden ágára kiterjesztett, vért fakasztanak a munkásságból, a tisztviselők-ből s a szegénysorsú lakosságból. Napról-napra mind nagyobb pusztítást okoz. A kevesfövedelmi tömegek kora hajnaltól késő éjszakáig azt kérdik, hova jutunk, ha a mai helyzet tovább tart s ha az ellátás kiszákmányolót nem kötik a szegényeszlaphoz.”

Vestul

A timisoarai-temesvári polgármesteri hivatal ama felhívásával kapcsolatban, amelyben 43 óra alatt egy pár lábbeli beszoigáltatásra szólította fel a közönséget, a Vestul című napilap a következőket írja:

„A felhívás kimondja, hogy a beszoigáltatás a város összes lakóira kötelező. Tehát nincs tekintettel arra, hogy ebben a városban nagy számmal élnek munkások és szegénysorsú emberek, akiknél nagy dolog, ha egyetlen pár jó cipőjük van. Es ezeknek nincsen jó cipőjük, mert a multban senki sem kaphatott egy cipőutalványnál többet évente. Magától érteődik, hogy a munkások és a szegénysorsú lakosság képtelen volt cipőutalvány nélkül 15.000 lej fizetni egy pár cipőért vagy félcipőért. A gazdagabbnak igenis módjukban állott és vásároltak nem egyet, hanem évente 5-6 párt is. Ezekből lehet kérni 2-3 párt is, mert van miből adniok. A munkások és a többi szegény emberek nem hazafiatlanságból nem adtak, hanem azért, mert nem volt miből adniok. Kérjük az illetékes hatóságokat, legyenek tekintettel erre a tényre, ugy ezzel, mint a jövőben fogantositandó intézkedésekkel kapcsolatban. Csak iktóktól kérjenek, akiknek van miből adniok.”

Bucurestiből jelentik:

Előzetes letartóztatásba helyezik mindazokat, akik bűnösök a Szovjet-Unió elleni háboru megindításában

A Timpul jelenti, hogy az igazságügyminisztériumban összeült bizottság törvényrendeletet dolgozott ki, amelynek értelmében nyomban hozzálátnak mindazok előzetes letartóztatásához, akik bűnösök a Szovjet-Unió elleni háboru megindításában. A bizottság tagjai a következők: Negel ideiglenes igazságügyminiszter, Gr. Niculescu-Buzesti külügyminiszter, Anibal Teodorescu professor, Ovidiu Sachelarie minisztériumi vezető írtár, Preotescu, a bucaresti ítéltőtanács elnöke és Brosteanu, a bucaresti ítéltőtanács tanácsagja.

Az illetően a törvényrendeletet végleges formába öntötték és a minisztertanács elé terjesztették jóváhagyás végett.

Ugyancsak a Timpul ad hírt arról is, hogy az államgépezet megtisztására vonatkozó törvényrendeletet is végleges formájába öntötték s azt az uraltozó elé terjesztették a legfelső jóváhagyás végett.

A Munkásság Egységarcvonalán belül a legszorosabb együttműködés jött létre a kommunisták és a szociáldemokraták között

A Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt központi végrehajtó-bizottságai tanácskozásokat folytattak a politikai és szakszervezeti együttműködés kérdéseinek a megoldására és a közös irányelvek lefektetésére.

A sikeresen befejezett megbeszélések után közös nyilatkozatot tettek közzé. A nyilatkozat megállapítja,

hogy a Romániai Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt még Antonescu diktatúrája alatt egységes arcvonalat hozott létre. Ezáltal lehetővé tették a munkásság számára, hogy a szabadságkiüzdelemben döntő szerepet játszhasson.

A közlemény rámutat arra, hogy az egységes arcvonal, mely a munkás-

osztály érdekeit van hivatva képviselni, szervezetsége folytán a közös harc alapját kell képezze. A közlemény a továbbiakban szöszereint így hangzik:

— A két munkáspárt központi végrehajtó bizottsága, hogy a munkásszféra mozgósításának egyöntettségét megkönyvitse, elhatározta, hogy felállítja a Munkás Egységfront központi bizottságát, és az egész ország területén mindenütt, ahol a két párt szervezeteikkel rendelkezik, helyi egységfront-bizottságokat létesít, hogy a munkásszféra mozgalmát egy politikai, mint szakszervezeti téren összehangba hozza.

A továbbiakban a közös nyilatkozat mind a Kommunista, mind a Szociáldemokrata Párt tagjait arra kötelezi, hogy az összes politikai és szakszervezeti kérdésekben a legszorosabb együttműködést fejtsek ki, azonban ez nem jelenti az illető párt programjának a feladását, vagy a szakszervezet önrendelkezésének a megsértését.

Végül a nyilatkozat, miután hangsúlyozta, hogy a közösen megszövegezett új platformjavaslat szövegét a munkásság egységes arcvonal, vagyis az egész munkásszféra elfogadja és támogatja, követeli az összes demokraták érök bevonásával, a Nemzeti Demokrata Arcvonal kormányának megalakítását.

A közös nyilatkozatot a Romániai Kommunista Párt részéről Parvulescu C., Luca V., Pauker Ana és Georghij-Dej, míg a Romániai Szociáldemokrata Párt részéről Ionescu Th. D., Răduceanu Lothar és Voitec Stefan írták alá.

Versek az elnyomatásból

Kakassy Endre alább közölt verse is abban az időben született, amikor a fasiszta elnyomatás fojtogatta az írókat s a népet egyaránt. A költő a jelképhez menekül, amikor a szólás és gondolatza badsg bilincsbe van verve. E költemény írója is ezt tette. A sebek még égetnek s értjük, hogy a „korbácsos vállatás” nem egyéb, mint a diktatúra, s amikor azt mondja: „Vallatjuk, kérdezzük egymást, s titkunkat egymásnak kitarjuk...” az író és a nép titkos kapcsolatát kell értenünk ez alatt.

A fák

Megpihenek a fák alatt és halkán szót váltunk egymással, megnyugodva, nem lázadással

Nekem már csupán ez maradt. Simogatom a durva kérget: páncélnomat, a példaképet.

Türésben és álmodásban egyek vagyunk. Mert pálmásorszá gondolnak ők is, vig rokonra,

ha korbácsos vállatásban vergődnek, nyögnek megtiporva, s tört águk lehull a porba.

Kérgük reped, áruk török. Török s fészékét zúzza a dalnak. Mégis állnak és vigasztalnak.

Miben biznak, mi örködik felettük? Csoda, vagy igézet? Gyökerük? e vén föld? a végzet!

Vallatjuk, kérdezzük egymást, s titkunkat egymásnak kitarjuk Összebuja. És állunk, állunk.

1943. május.

Az új lakbérleti törvény rendelkezései

A Déli Hirlap október 11. számában ismertettük az új lakbérleti törvény ama rendelkezését, amely az 1943 április 23. és az 1944 április 23. közötti időben történt lakbérlemelésekhez újabb emeléseket engedélyez. Ezáltal az 1944. évben kötött lakbérleti szerződések bérelemelését ismertettük. Az 1944. évben kötött lakbérleti szerződéseknek az április 23. és október 28. közötti felévre megállapított lakbérhez a következő emeléseket engedélyezi az új törvény:

Lakásoknál évi 50.000 lej bérig az emelés 10 százalék. 50.000-150.000 lejig 15 százalék, 150.001 lejen felül az emelés 20 százalék.

A törvény továbbá kimondja, hogyha a bérlőnek és vele egy fedél alatt lakó családtagjainak az összes évi nyers jövedelme meghaladja az 1.500.000 lejt, abban az esetben a lakbérlemelés a fentebb megállapított százalékok kétszeresét teszi ki.

Az üzleteknél és látványossági helyiségeknél évi 100.000 lej bérig az emelés 10 százalék, 100.001-től 200.000 lej bérig 15 százalék és amennyiben az évi lakbér meghaladja a 200.000 lejt, abban az esetben az emelés 20 százalék. Abban

az esetben, ha a bérlő forgalma a folyó évben meghaladja az 50.000.000 lejt, akkor az általános emelési százalékhoz még külön 10 százalékos emelés járul.

A törvény a továbbiakban kimondja, hogy a törvény megjelenése után kiadott új lakásoknál a folyó évi ugynevezett „valoarea locativa” alapján állapítják meg a lakbért, de ez semmiesetre sem haladhatja meg a valoarea locativa kétszeresét. A háboru pusztításai folytán megsérült lakásoknál, amennyiben a javítási költségek meghaladták az ingatlan, vagy a lakás értékének a 25 százalékát, abban az esetben sem haladhatja meg a lakbérlemelés a nyers valoarea locativa háromszorosát. Amennyiben a javítási költségek meghaladják az ingatlan, vagy a lakás értékének 40 százalékát, ugy az emelés nem lehet több, mint a valoarea locativa négyeszerese. A 60 százaléknál magasabb javítási költségek esetében sem lehet az emelés nagyobb a valoarea locativa ötszörösénél.

Az új lakbérleti törvény a továbbiakban kimondja, hogy a háboru következtében megsérült lakások tulajdonosai lakásukat megegyezés értelmében meg-

oszthatják a lakóval. Ebben az esetben a lakbér aránylagosan kell csökkenteni. Amennyiben a lakónak ugyanabban a helyiségben saját háza, vagy lakása van, a törvény engedélyezi a kilakoltatását.

A törvény a kilakoltatások esetében 15 napos felmondási időt engedélyez.

A havi 30.000 lej jövedelem alatt levő bérlőknek a törvény megengedi, hogy a béreit lakásból butorozott, vagy butorazatlan szobát a háztulajdonos beleegyezése nélkül is általában kiadhat. Abban az esetben, ha az albérlő részéről fizetett lakbér meghaladja a főbérlet felét, abban az esetben a különbözet a háztulajdonost illeti.

A központi fűtéssel rendelkező lakásoknál a törvény kötelezi a lakókat, hogy évnegyvedenként a háztulajdonos által bemutatott számlák alapján részarányosan járuljon hozzá a fűtési költségekhez. A lakó köteles a fűtési költségeket a felszólítástól számított 30 napon belül kiegyenlíteni.

A C. N. R. lakások esetében a törvény kimondja, hogy a lakbér alapján az 1941 március 28-i lakbérleti szerződést és lakbért kell venni és ehhez kell az összes időközben történt emeléseket hozzácsatolni.

Timisoarai Temesvári CORSO-MOZI Előadások: 2, 4, 6 órákor Távberzél: 28-25

Közvántatna egész héten: **GARY COOPER**

Az igaz dicsőség amerikai filmben

Kifutófiut vagy leányt azonnal felfogadok. Rosenberg, Timisoara I., Regina Maria-törut 26.

Beiktatták Ionescu Iuliu-t, Timiș-Torontal megye új prefektusát

Timișoara-Temesvár. Szerdán délelőtt iktatták be hivatalába Ionescu Iuliu dr.-t, Timiș-Torontal megye újonnan kinevezett prefektusát. A beiktatáson a Nemzeti Parasztpárt részéről Bocu Sever volt miniszter, a Nemzeti Liberális Párt részéről Nistor Dimitrie dr. volt megyei prefektus, a Romániai Kommunista Párt részéről Silaghi Leontin, a Párt bányágit tartományi titkára és a Szociáldemokrata Párt részéről Cocos Moise szervezeti elnök volt jelen. Résztvettek továbbá Ciupe Gheorghe közigazgatási vezérfelügyelő, Dobosan Ioan dr. főpolgármester, Marcu alprefektus, valamint a megyei és városi főtisztviselők.

Ciupe vezérfelügyelő felolvasta a Ionescu dr. kinevezéséről szóló királyi rendeletet és üdvözölte az új prefektust, aki Tiucra Patriciu dr. főesperes előtt letette a hivatali esküt. Az új prefektust ezután Bocu Sever üdvözölte és örömeinek adott kifejezést, hogy Timiș-Torontal megye prefektusi székében valóban közigazgatási szakembert üdvözölhet. Nistor Dimitrie dr. rámutatott arra, hogy az új prefektusban régi közigazgatási munkatársát tekintik, aki kétségtelenül beváltja a hozzáfűzött reményeket. Silaghi Leontin üdvözölve beszédeiben hangsúlyozta, hogy az új prefektus kinevezésében a múlt nyomainak az eltűnését látja. Utalt az államgépezet megtisztításának fontosságára, majd a megoldásra váró kérdéseket szókratizálta fel. Dobosan Ioan dr. főpolgármester a városi tisztviselői kar és a városi közönsége nevében, Marcu alprefektus pedig a megyei tisztviselői kar és a megye részéről üdvözölte az új prefektust. Ezután Ciupe vezérfelügyelő közölte, hogy Deliceanu Constantin tábornok, volt prefektust elutazása megakadályozta abban, hogy a beiktatási ünnepségen résztvegyen, ezért ő tolmácsolta Deliceanu tábornok köszönetét volt munkatársaihoz.

Ionescu Iuliu dr. prefektus az üdvözlésekre válaszolva részletes munkaprogramot adott, melyhez valamennyi lojálisan gondolkodó állampolgár segítségét kérte. A tisztviselői kartól odaadó munkát kért, hogy a háború nyomait el-tüntetendő újjáépítő munkában támogassák.

Az aradi római katolikus elemi fiúiskolában a tanítás október 16-án kezdődik, ha addig újabb rendelet nem érkezik. Vasárnap, október 15-én Veni Sancte lesz a 9 órai szentmisén. Az érdekeltek szülői megbeszélés végett október 12, 13, 14-én délelőtt 10-11 óra között jelentkezzenek a római katolikus egyházközség irodájában: Str. Bratianu 2-4.

Futárindítás Timișoara és Bucurestibe

RECIAMA hirdető iroda
ARAD, Eminescu-utca 4. szám.
Lévelező: 17-11.

Apróhirdetések

* **LAKÁST** keresek, szoba-konyhásat, lehetőleg a Gyárvárosban. Cím: Zeithammell Carol, Timișoara IV., O. Iosif-u. 15. (4997)
* **KERESKEM** megvételre zik-zak varrógépet és egy varrógép-motort jó állapotban. Ajánlatokat kérem a timișoara-i kiadóba „Varrógép” jellegre. (4998) * **GYERMEK SZERETŐ** mindenest keresek. Timișoara IV., Miron Costin-u. 6. (4999) * **MINDE- NES** keresetek. Timișoara IV., Ion Ghica-utca 1. I. 3. (5000) * **MINDENES** leányt szonnali belépésre keres Mausz Timișoara IV., E. Gojdu-u. 9. jobbra I. 19. (5002) *

Október 13. Péntek
Rom. kat.: Ede
Protest.: Kálmán
Ortod.: M. Carp.

HIREK

Napkelte: 6.15 ó.
Napny.: 17.16 ó.
Holdkelte: 2.03 ó.
Holdny.: 16.15 ó.

Előfizetési ár: Egy hónapra helyben és vidéken, kézbesítéssel 200 lej, előre fizetve három hónapra 570 lej. Vidéki előfizetők, ha nem eszéken fizetik az előfizetési díjat, az 20 lejjel nagyobb a bélyegilleték miatt. Postatakarékpénztárj (CNC) eszékiszámla nem küldünk vissza. — Aradon előfizetések Metianu-utca 6, hirdetések Eminescu-utca 4. szám alatt, Reclama irodában. Távbeszélő: 17-11.

Az Apărărea Patriotică munkája. A fasisztaellenes harcok áldozatait gondozó és támogató Apărărea Patriotică (Hazafias Védelem) egyre jobban kiszélesíti tevékenységét. Jelenleg a Bánáti szanatóriumban a hivatása magaslatán álló Apărărea Patriotică 150 sebesült szovjet katonát gondoz, akik a bánáti harcokban sebesültek meg. A szovjet sebesültek kezelésben és ellátásban részesülnek. Tegnap nagyobb román katonai egységek vonultak végig Timișoara-Temesvár utcáin. A harctérről jövő, de új harcokra kész román katonák közt az Apărărea Patriotică nagy mennyiségű cigarettát és dohányt osztott szét. A szervezet tagjai hosszasan elbeszéltek a hős katonákkal, behatárolták érdeklődtek életkörülményeik felől. A román csapatok rövid nyaralás után folytatták az utat az erdélyi harcmezők felé. — Közöltük, hogy az Apărărea Patriotică felhívással fordult a kövön-székhez, melyben kényszerű évenkénti érdeklődés adományozására hívta fel Timișoara-Temesvárt lakóit. A kényszerű megadott az Apărărea Patriotică nevesült szülői felhívását és adományokkal támogatja a gyűjtési akciókat. Több mint 2500 katonát adományozott az Apărărea Patriotică kényszerű részére.

Ertesítés szülők és tanulók részére. A timișoarai-temesvári római katolikus nagygyűlési fiugimnázium és a római katolikus magyar tanonciskola igazgatói irodája október 9-től kezdve a piarista rendház (Belváros, Venetia-utca 6.) földszintjének 17. számú helyiségében működik.

Öngyilkos lett egy volt miniszteriumi vezérutká. (Bucuresti) lapjelentések szerint Orbonas Iuliu, a nemzetgazdasági miniszterium volt vezérutkára, a letűnt Antonescu-rendszer egyik hírhedt alakja, önkézzel vetett véget életének. Orbonas Iuliu meggyűlölt barátja, a füzte Killingér német követhez. A fasiszta diktatúra bukása után elmenekült és Erdélyben. Iia-Maroslyén rejtőzködött. A rendőrségnek hosszas nyomozás után sikerült nyomára bukkannia. Orbonas azonban mielőtt letartóztatnák volna, borotvapengével felvágta ereit és elvérzett.

Szervező-gyűlések Timișoara-Temesvárott. A könyvkötő- és dobozgyári munkások október 12-én, csütörtökön délután 5 órakor Timișoara-Temesvárott a régi nyomdász-otthonban (I. kerület, Mărășesti-utca 2. szám) szervező gyűlést tartanak. — A fényképészeti és optikus-alkalmazottak október 15-én, vasárnap délelőtt 9 órakor a szakszervezeti székházban (volt Forum mozgóképszínház) tartják szervező gyűlést. — Az építészeti és technikai rajzoló, továbbá a címfestők október 16-án, hétfőn délután 5 órakor a szakszervezeti székházban, volt Forum mozgóképszínház, szintén szervező gyűlést tartanak.

Aradot 24 óra leforgása alatt két ízben bombázták a hitleristák. (Arad). Az Aradon megjelenő Patriotul című lap beszámol arról, hogy 24 óra leforgása alatt a hitleristák két ízben bombázták Aradot. A második légitámadás a péntekről szombat-ira virradó éjszaka történt. A polgári lakosságnak kárai és áldozatai voltak. Főleg a Mocsóty-telep lakosságának vannak jelentős anyagi veszteségei. A lap erőlyes szavakkal bolygzi meg a hitlerista támadást, amelynek szegény emberek, napszámosok és munkások estek áldozatául s ugyancsak ezek kis házikói mentek főleg veszendőbe. Katonai célpontokban nem történt semmi kár, — írja az említett lap.

Házasság Kardos József, ismert timișoarai-temesvári kereskedő a Kardos-telep alapítója, a hó 7-én házasságot kötött Szentmiklósi Strekoff Anna urhölgygyel. (Minden külön értesítés helyett.)

Orvosj hir. Dr. Junger Adalbert fogorvos, katonai összpontosításról hazakereszt és újból rendel, d. e. 9-12, d. u. 3-1/2 között. Timișoara I., 10 Mai-u. 1.

Halálhír. Flegel Franciska, születési nevén Steiner, a hó 8-án hirtelen elhunyt. Temetése a hó 12-én csütörtökön délután 3 órakor lesz a timișoarai-temesvári zsidó temetőben.

Ügyeletes gyógyszerárak. Október 12-én, csütörtökön Timișoara-Temesvárott: I. Salvador (Regele Ferdinand-ut), II. Maszsalis (Badea Cartan-ter), III. Cristea (Lahovary-ter), IV. Csillag (Gen. Dragalina), V. Corvin (Cloșca-utca).

Apróhirdetések

ELADÓ vagy bérbeadó (esetleg felesbe). 300 darab angora-nyul ketrecekkel, lakás és 2 kis hold használattal, legelőnyösebb feltételek mellett. Kugel, Arad, Carol-körút 35, (2409) * **KIFOGASTALAN** minden szakácsnót alkalmazok Breuer, Arad, Metianu-utca 2, első emelet. (2410) * **ANGORA-NYUL** 400 darab felszereléssel együtt eladó, lehetséges társulás is, Nyulak részére fedett helyiségek azonnalra keresek (címeiket Reclama, Arad, Eminescu-utca 4, (2411).

SZABASZATI tanfolyamok e hó 15-én nyitnak meg. Timișoara I., Unirii tér 3. (4935) * **KERESKEM JÓL FŐZŐ** szakácsnót és szobaleányt, Timișoara I., D. Loga-körút 49, földszint. (5598) * **JÓL FŐZŐ** mindenest keresek, „Aneta”-kalapszalonn, Timișoara IV., Berthelot-körút 14. (4933)

* **KETTŐ** szobás, lehetőleg fürdőszobás lakást mellékhelyiségekkel keresünk, lehetőleg az Erzsébetvárosban. Ajánlatokat távbeszélőn 19-66 alá kérünk (4934) * **ELADÓ** férfi tálakabát, szürke öltöny, fekete, kettős talpu 42-es cipő. Továbbá 35-37-es női cipők, női 37-es bordó tróttör-cipő, Vagonat új scampoló, bluz és szoknya, 53-ös férfi kalapok, 40-es sarcióp, 5 éves gyermeknek való cipő, szvettter és sinadrág. Megtekinthető: Timișoara II., 3 August-u. 13, ajtó 2, d. u. 3-7-ig. (4985) * **KÜLÖNBEJÁRATU** bitorozott szobát, vagy üreset keresek, lehetőleg a Belvárosban. „Belvaros” jellegre a timișoara-i kiadóba. (4986) * **TAKARITÓNŐ** a reggeli órákra keresünk, Urményi, Timișoara III., Tudor Vladimirescu-sor 2, I. ajtó 3, d. u. 2-4-ig (4987) * **BUTOROZOTT** szoba, esetleg kettő, fürdőszobával, azonnal kiadó. Timișoara II., Balas-u. 28. (4988) * **KÖZÉPKORU** intelligens szakember, keres szerezni kis bitorozott szobát, ahol meleg otthon találna. Ajánlatokat „Szakember” jellegre a kiadóba kérek. (4989) * **KERESKEM** egyszobos, fürdőszobás lakást közel a villamoshoz. Ajánlatokat „Pontosan fizető urin” jellegre a kiadóba kérek. (4990) * **KÉT ES HÁROM** szobás lakások a Józsefváros központjában, rendbelsőzatali kötelezettség mellett kiadók Brunner, Timișoara I., T. Ionescu-körút 23. Távbeszélő 20-45. (4991) * **KETTŐSZOBAS** modern lakás; a József- vagy Erzsébetvárosban keresek.

„Lelépést fizetek” jellegre a timișoara-i kiadóba kérek. (4992) * **VESZKEM** jó állapotban levő fehérmémit, paplanhuzatot és párnát Kovács Ferenc, Timișoara II., Dacia-utca 10. (4933) * **ELADÓ** két jóállapotban levő férfiruha és egy pár 41-es cipő. Úgyanott eladó egy 20 kg-os mérleg. Érdeklődők d. u. 4 óra után jelentkezzenek Fratelia, I-utca 25. (4994) * **MOZESKOSAR** eladó, Timișoara I., Butoarca-u. 1, ajtó 16. A nagy postálal szemben. Érdeklődni 2-3 között. (4995) * **FELŐLTŐ** és fekete fűrcipő 10-12 éves fiúnak való, eladó. Timișoara III., Gen. Domășneanu-u. 18. (4996)

KÖNYVEKET veszünk regényeket, szakkönyveket, pengős és félpengős, továbbá átvesszünk rómkövet, fényképezőgépet, távcsövet, irógépet, állórát, zenélőórát és egyéb tárgyakat. Arta-Frumoasa, Timișoara IV., Carol-körút 8. Telefon 53-27. (4993) * **POLOSKAIERTÁST** vállalok. Szívességéből 51-00 számú távbeszélő (4402) * **KALAPSZALÓN**, Ecaterina Florescu, elköltözött Timișoara III., Carol-körút 11, sz. alá. (4969) * **BENDSZERETŐ** perfekt, mindenest bejárónő, éves bizonyítványokkal, egész napra felvételt. Jelentkezni d. e. 9-12-ig. Timișoara I., Butoarca-u. 1, I. emelet. (1562) * **KÖZÉPKORU** molnár, állást keres azonnalra. Munka és rendszerető, szerelésben jártas, három nyelv-ismerettel. Timișoara II., Lunceju, 8. Orbán. (5599) * **MEGBIZMATÓ** mindenest azonnalra keresek Timișoara II., Iosif Vulcan-u. 20. (5600) * **KERESKEM KOMOLY**, főzéshez értő háztartásbeli alkalmazottat, Timișoara II., Ofcea-u. 5. (4972) * **KOMOLY** mindenest szobaleányt keresek azonnalra. Jelentkezni a házmesternél. Timișoara IV., Fröbl-u. 49. (4981) * **MÉLY GYERMEKKOCSI** azonnal eladó. Timișoara III., T. Laurean-u. 7/a, I. ajtó. (4974).

BETTE CHARLES
DAVIS BOYER
ARO-mozi
Timișoara-Temesvárott bemutatja
ma, csütörtöktől a legszebb regényt,
amit valaha megfilmesítettek, a fő szerepekben két világhírű sztár

A mi szerelmünk
Tekintettel a film rendkívüli hosszú voltára, naponta 2 előadás lesz pontosan 3 és 5:00-kor. Jegyek előadás előtt minden este elő 10-12.30 között.